

Kadir Akın: Ermeni Soykırımının Provası: 1913-14'de Rum "Tehciri"

Posted on 25/08/2014

Dünün Başbakanı, bugünün Cumhurbaşkanı, kendisine hangi sıfatlarla hakaret edildiğini anlatırken, "Affedersiniz bana Ermeni dediler" diyebiliyorsa, Rum tehciri de, Ermeni soykırımı da hala devam ediyor demektir.

2015, İttihat Terakki Hükümeti önderliğinde Ermenilere uygulanan soykırımın 100. yılı olması münasebetiyle epey hareketli geçeceğe benziyor. Dile kolay, tam 100 yıldır, 1 milyondan fazla Anadolu Ermenisini sürgün yollarında acımasızca katleden İttihat Terakki yönetimi ve bu suçun ortağı onun devamcısı Türkiye Cumhuriyeti, bu sorundan kaçacağını, tarihin karanlık labirentlerinde unutturacağını sanıyor ve bu sorunla yüzleşmeyeceğini varsayıyordu.

Taner Akçam'ın 2008 yılında yayımlanan, Ermeni soykırımını arşiv belgelerine dayanarak anlattığı "Ermeni Meselesi Hallolunmuştur" isimli kitabı, 1919 Nisan'ında soykırım nedeniyle açılan davada yargılanıp idam edilen Boğazlıyan Kaymakamı Kemal'in

mahkemesinde yazılı olarak ifade veren Boğazlıyan Müftüsü Abdullahzade'nin şu satırlarıyla başlar: "Erkekler tutuklanıyor ve sürgüne gönderiliyorlardı, fakat nereye gönderilmekteydiler? Hiç kimse bu konuda bir şey bilmiyordu. Sonunda işittik ki; onları öldürüyorlardı. Erkeklerin ardından, kadınlar ve çocuklar da sürgüne gönderildi ve katledildi..."

Aslında son yıllarda yayımlanmış ve her biri soykırımdan tesadüfen kurtulmuş tanıkların hikayeleriyle dolu onlarca kitabın özeti olan bu sözleri, Boğazlıyan Müftüsü, Kaymakam Kemal'in yüzüne karşı mahkemede söylemişti

Geçtiğimiz hafta Agos gazetesinde, Tarihçi Ümit Kurt ve gazeteci Alev Er'in Paris'teki Nubaryan Kütüphanesi'ndeki araştırmaları sırasında, yeni bir belgeye ulaştıkları haberini yayımlandı.

Haber: "Dönemin en önemli Ermeni yazarlarından Zabel Yesayan tarafından kaleme alınan Paris Konferansı'nda Ermeni Delegasyonu'nu temsil eden Boğos Nubar Paşa'ya sunulan 11 sayfalık rapor, 1915 ve sonrasında Ermeni kadınların maruz kaldığı korkunç muameleyi anlatıyor" diye devam ediyordu. Haber sosyal medyada epey bir karşılık buldu ve insanlar okudukları karşısında sarsıldılar.

Ermeni soykırımıyla yüzleşme kaçınılmaz

Benzer haberleri ve tanıklıkları soykırımın 100. yılı vesilesiyle önümüzdeki aylarda da bolca duyacak ve okuyacağız. Enteresan olan ise soykırımın üzerinden 100 yıla yakın bir zaman geçmiş olmasına rağmen, Ermeni halkına yapılan gaddarlıkların Türkiye'de sınırlı bir kitle tarafından biliniyor olması. Kuşkusuz yakın zamana kadar soykırım suçunun işlendiği dönemin arşivlerini açmayan, açtığı arşivler üzerinde ise hala denetimi sürdüren, soykırım ve katliamın vahşetini tanıklıklarla anlatan kitapları yasaklayan, toplatan Türkiye

Cumhuriyetinin, yasadıcı ve baskıcı tutumu bunda büyük etken. Ne var ki Türkiye'nin geçtiğimiz yüzyılın başında gerçekleştirilen Ermeni soykırımı ile yüzleşmesi kaçınılmaz bir durum.

Bugüne kadar; arşivleri açmayarak, belgeleri imha ederek, yalan söyleyerek, masa başında üretilmiş "belgelerle" dezenformasyon yaparak, olmuş olandan kurtulacağını sanması da işlediği suçların bir tür devamından başka bir şey değildi.

İttihat Terakki önderliğinde girişilen bu soykırım, Balkan savaşı ve Sarıkamış hezimetini sonrasında Anadolu'yu, tamamen Türkleştirmek ve her türlü mezhebe bağlı tüm Hıristiyanlardan temizlemek amacını taşıyordu.

Son derece planlı biçimde Dahiliye Nazırı Talat Paşa tarafından gün be gün şifreli telgraflarla yönetilip, sonuçlandırıldı. Fuat Dündar'ın "Modern Türkiye'nin Şifresi" adını verdiği 2008 yılında yayımlanmış kitabında deşifre edilen şifreli telgraflarla soykırımın Talat tarafından nasıl bir titizlikle sürdürüldüğü anlatılmaktadır. (Çok önceleri Vahakn N. Dadrian'ın soykırımı anlatan ve kanıtlayan kitapları yayımlanmıştı.)

Kendisi bir dönem Selanik'te telgraf memuru olarak çalışan Talat, sonunda bir telgraf aparatını evine bağlayarak soykırımı gece-gündüz takip etmiş, sadece Ermenilerin Der-zor gibi yaşamaları olanaklı olmayan çöllük bir bölgeye sürülmesini, yollarda öldürülmesini, yol kenarlarında biriken cesetlerin ortadan kaldırılmasını ve geriye kalan mal varlıklarının envanterlerinin düzenli tutulmasını takip etmekle kalmamış, Balkanlardan gelen Müslüman muhacirlerin de Türklerin arasına uygun oranlarda yerleştirilerek onların "Türkleştirilmesi" içinde yüzdelere dayalı planlar yapmıştı. Üç ayda bir şifresi değiştirilen telgrafların kimisinin sonunda, okunduktan sonra imha edilmesi de istenmekteydi.

1913-14 yıllarında kıyıları Rumlardan temizlendi

Ağırlıklı olarak kıyı şeridinde yaşayan Rumların sistemli olarak sürgün edilmeleri 1911’li yıllarda başlamışsa da, 1913 ve 14 yazında bu tehcir büyük rakamlara ulaşmış, Balkanlardan kitleler halinde gelen Müslüman muhacirlere yer açabilmek içinde bu belli bir plana bağlanmıştı. İttihat Terakki’nin iktidarı tümüyle eline aldığı 1913 yılından sonra Hükümet, Teşkilatı Mahsusa (Enver’e bağlı özel istihbarat) ve parti kadrolarının tümüyle koordineli çalışmalarıyla yürütülen Rum tehciri, daha sonra gerçekleştirilecek Ermeni soykırımına da tecrübe ve deney oldu.

İskan-ı Aşair ve Muhacirin Müdüriyeti adıyla Ermeni soykırımında koordinasyonu üstlenen kurumun başkanı, daha önce Türk-Yunan nüfus değişiminde görev almış olan Şükrü Kaya’dır.

Birinci Dünya savaşı öncesinde “dahili düşmanlardan” kurtulmak ve kıyı şeridini daha güvenli hale getirebilmek için başlatılan bu sürgün, Yunanistan ve Bulgaristan’dan Balkan savaşı nedeniyle göç etmek zorunda kalan Müslüman ahalinin yaşadığı zorlukların bilinçli biçimde abartılıp, manipüle edilmesiyle tam bir vahşete dönüştü.

Kıyılarda yaşayan Rumların, düşman denizaltılarına düzenli istihbarat verdikleri söylentisiyle Rum köyleri kuşatılmış, zorla para alınmış, keyfi tutuklamalar, cinayetler, evlere ve topraklara el koymalar devam etmiştir. O döneme ait İstanbul Rum Patrikhane raporlarında sayısız belgeye bugün de ulaşmak mümkündür. 1913-1918 arası Osmanlı’da Amerika Birleşik Devletleri (ABD) elçiliğini yapmış Morgenthau “Türkler, Rumlara, Ermenilere karşı uyguladıkları yöntemi uyguladılar. Onları Osmanlı Ordusu’na aldılar, işçi (amele) taburlarına aktardılar... Bu Rum askerlerinin binlercesi, Ermeniler gibi soğuk, açlık ve öteki yokluklar yüzünden öldüler... Rumlar her yerde gruplar halinde toplandılar. Türk jandarmalarının sözde koruyuculuğu altında, genellikle yaya olarak, iç bölgelere taşındılar” diye yazar.

İttihat Terakki gerçekten de tehciri bir kaç kademede gerçekleştirdi. Önce Rumları kıyılardan iç bölgelere sürgün etti, sürgün edilen yerlerde Müslüman ahaliye göre oranlarının yüzde 5, en fazla yüzde 10 olmasına dikkat etti (bu oranlar Ermeni soykırımında da titizlikle uygulandı), ama sürgün edilen yerde de rahat bırakmayarak tümüyle Anadolu'dan "yabancı ur" diye tanımladığı Hıristiyan topluluğu sökü� attı.

Bunu yaparken de Girit'ten ve Balkan'lardan gelen Yunanca bilen muhacirler, Teşkilat-ı Mahsusa aracılığıyla kullanılarak, Yunanistan veya Rum kilisesinin elemanı görüntüsünde, "Yunanistan'a topluca gitme" propagandası yapılmış, güya gönüllü gidişler organize edilmeye çalışıldı.

Esasen "güvenlik" nedeniyle başlatılan bu tehcirin, daha sonra gelecek Ermeni soykırımının sonuçlarında olduğu gibi sermayenin "Türkleştirilmesine" de hizmet ettiği çok açık.

Şifreli telgraflar

Gerek İstanbul Rum Patrikhanesinin, gerekse Yunanistan'ın Avrupa devletleri nezdindeki itiraz ve protestoları ve Yunanistan'ın bu kıyımı savaş sebebi sayacağını açıklaması, sürdürülen tehcirin Hükümet uygulaması değil de " Muhacir çeteler" tarafından gerçekleştiriliyor algısı yaratıldı. Teşkilat-ı Mahsusa'nın denetimindeki bu çeteler kimi zaman göstermelik soruşturmalara da uğradı.

Anadolu'nun Türkleştirilmesi konusunda İttihat Terakki'nin en büyük akıl hocasının Alman uzman ve Askeri yetkililerin olmasına rağmen, Almanya'nın başlaması muhtemel Birinci Dünya Savaşı'nda Yunanistan'ı karşısına almama, hatta yanına çekme politikası sonucu, Rumlara uygulanan tehcire en büyük tepki de zaman zaman Almanya'dan geldi.

Değişik kaynaklara göre ortalama olarak Ege, Trakya ve Karadeniz'den 1 milyon 200 bin

Rum (Birinci Dünya Savaşı öncesi rakamlarla 1.5 milyondan fazla) bu topraklardan gönderildi.

1913'de başlayan Rumlara dönük tehcir, 1922-24 yılları arasında uygulanan mübadele ile devam etti. Alexander Papadopoulos'un Pencere yayınlarından 2013 yılında yayımlanan kitabı da, bu kitaba Türkçe ön söz yazan Sait Çetinoğlu'nun paylaştığı şifreli telgraflar da, Rum Tehcirini kanıtlar nitelikteki belgelerdir.

İttihat Terakkinin başlattığı Rum'lara dönük "tehcir" onun devamcısı Türkiye Cumhuriyeti tarafından sürdürüldü. 1942 yılındaki varlık vergisi, 1955 yılında artık Milli İstihbarat'ın oynadığı rolün tümüyle açığa çıktığı 6-7 Eylül olayları, 1964 yılında Başbakan İnönü'nün imzaladığı kararname ile 12 bini aşkın Rum'un sınır dışı edilmesi ve 1974 yılındaki Kıbrıs'ın "barış hareketi" adıyla işgal edilmesiyle birlikte son kalan Rumlar da bu topraklardan gittiler.

1965 yılında Kurtuluş (Tatavla) semtinde babasının işlettiği odun-kömür satış deposunu çok ucuz bir fiyata Erzincanlı birisine satıp Atina'ya gitmek zorunda kalan bir Rum dostumun söyledikleri hala kulaklarımda.

"Sizinkiler bize Almanların Yahudilere yaptığını yaptılar. Milli Türk Talebe Birliği'nden gençler gelip, babamın dükkanının önünde nöbet tutuyor ve alış veriş yapanlara, "Bir Rum'la ticaret yaptığının farkında mısınız?" diye soruyorlardı"

Şimdilerde bu topraklarda yaşayan Rum sayısının 2 bin 500 kadar olduğu rivayet ediliyor... Rumlara ve Ermenilere yapılan bu kadar insanlık dışı uygulamalardan sonra dünün Başbakanı, bugünün Cumhurbaşkanı, kendisine hangi sıfatlarla hakaret edildiğini anlattığı bir televizyon programında, "Affedersiniz bana Ermeni dediler" diyebiliyorsa, Rum tehciri de, Ermeni soykırımını da hala devam ediyor demektir...

Faydalanılan kaynaklar:

-Fuat Dündar “Modern Türkiye’nin şifresi/İttihat ve Terakki’nin Etnisite Mühendisliği”
iletişim Yayınları 2008

-Taner Akçam “Ermeni Meselesi Hallolunmuştur” İletişim yayınları 2008

-Alexander Papadopoulos “Resmi Belgelerle Avrupa Savaşından Önce Türkiye’li Rumlar
Üzerindeki Zulüm” Pencere Yayınları 2013

-Vahakn N. Dadrian “Ermeni Soykırımı Tarihi” Belge yayınları 2008

-Hüseyin Hasançebi “Sahne-i Fecai” Pencere yayınları 2010

Kaynak: bianet.org